

Preferencje partyjne Polaków w kwietniu 2004 r.

Warszawa, kwiecień 2004 roku

- Zdecydowaną gotowość uczestniczenia w wyborach do Sejmu – gdyby miały się one odbywać w najbliższą niedzielę zadeklarowało 32% badanych. Z wahaniem obecność przy urnach potwierdziło 25% osób. Do głosowania raczej nie zamierzało iść 14% badanych, a na pewno nie – 24%. Wahalo się 5% osób. Na podstawie tych danych i naszych doświadczeń w badaniach przedwyborczych możemy stwierdzić, że faktyczna frekwencja kształtowałaby się na poziomie jednej trzeciej i nie przekroczyłaby dwóch piątych uprawnionych.
- Wśród osób, które zapowiedziały udział w wyborach i miały sprecyzowane preferencje liderem pozostaje PO (33%). Na drugiej pozycji znajduje się Samoobrona (24%). Na pewne miejsce w parlamencie mogłyby liczyć Socjaldemokracja (10%) i PiS (7%). Wokół progu wyborczego oscylowały wyniki LPR, PSL (po 5%) i SLD (4%). Wśród pozostałych partii po 2% głosów uzyskały UP, KPEiR, UPR i UW. Po jednej na sto osób zgłaszało poparcie dla DPL i PLD. Każda z pozostałych partii, o które pytaliśmy zebrała poparcie mniej niż jednego na stu badanych. Zamiar głosowania na inne niż wymienione ugrupowania zgłosiło 2% respondentów.
- Największym elektoratem zapasowym dysponują PiS (15%) i PO (11%). Głosowanie na LPR – w sytuacji, gdyby aktualnie popierana partia nie stratowała w wyborach – dopuszczało 8% badanych. Pięcioprocentowe elektoraty zapasowe miały: Samoobrona, UP, PSL i Socjaldemokracja, a czteroprocentowe – SLD i UW. Partii rezerwowej nie miało trzech na dziesięciu potencjalnych wyborców – 16% nie potrafiło takiej partii wskazać, a 14% stwierdziło, że nie poparliby żadnej innej poza aktualnie popieraną.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

Sondaż dotyczący preferencji partyjnych, którego wyniki omawiamy w tym opracowaniu, realizowany był w pierwszy weekend kwietnia¹. W badaniu tym zapytaliśmy Polaków o gotowość uczestniczenia w wyborach do Sejmu oraz sposób głosowania. Przedmiotem tego sondażu było także zmierzenie potencjalnego zaplecza partii – czyli tzw. elektoratów rezerwowych.

GOTOWOŚĆ GŁOSOWANIA

Zdecydowaną gotowość uczestniczenia w wyborach do Sejmu – gdyby miały się one odbywać w najbliższą niedzielę – zadeklarowało 32% badanych. Z wahaniem obecność przy urnach potwierdziło 25% osób. Do głosowania raczej nie zamierzało iść 14% badanych, a na pewno nie – 24%. Wahalo się 5% osób.

Na podstawie powyższych danych i naszych doświadczeń w badaniach przedwyborczych możemy stwierdzić, że gdyby wybory odbywały się teraz, to frekwencja nie tylko nie zbliżyłaby się do ubiegłorocznej, ale nawet nie przekroczyła połowy uprawnionych (kształtowałyby się na poziomie jednej trzeciej i nie więcej niż dwóch piątych uprawnionych).

GDYBY W NAJBLIŻSZĄ NIEDZIELĘ ODBYŁY SIĘ WYBORY DO SEJMU, TO CZY WZIAŁBY(ĘŁABY) PAN(I) W NICH UDZIAŁ														
(Dane w proc.)	Late pol 23.IX.'01	PKW 23.IX.'01	9-11. VIII.'03	23-25. VIII.'03	6-8. IX.'03	4-6. X.'03	11-13. X.'03	25-27. X.'03	8-10. XI.'03	6-8. XII.'03	10-12. I.'04	5-8. II.'04	4-7. III.'04	1-4. IV.'04
Zdecydowanie tak	46,4	46,29	38	37	37	36	34	36	36	34	38	31	32	32
Raczej tak			23	24	28	25	25	25	24	25	23	29	26	25
Raczej nie			11	10	11	12	10	10	11	14	12	13	12	14
Zdecydowanie nie			21	23	19	23	24	23	24	23	22	22	25	24
Trudno powiedzieć			7	6	5	4	7	6	5	4	5	5	5	5

Late poll – badanie zrealizowane przez TNS OBOP w dniu wyborów.

PREFERENCJE PARTYJNE

W czołówce rankingu preferencji partyjnych wciąż znajdują się Platforma Obywatelska oraz Samoobrona. To kolejny nasz sondaż, który potwierdza niezagrożoną pozycję PO w rankingu partii. Poparcie dla niej zadeklarowało 33%

¹ Sondaż TNS OBOP zrealizowany w dniach 1-4 kwietnia 2004 r. na reprezentatywnej, losowej 943-osobowej ogólnopolskiej próbie osób od 18 roku życia. Maksymalny błąd statystyczny dla takiej wielkości próby wynosi +/-3,2%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%. Prezentowane wyniki preferencji dotyczą 435 osób (maksymalny błąd statystyczny wynosi w tym przypadku +/-4,7%).

badanych, podczas gdy dla Samoobrony – 24%. Wśród pozostałych partii na pewne miejsca w parlamencie mogliby liczyć jeszcze przedstawiciele Socjaldemokracji Marka Borowskiego (10%) i PiS (7%). Pięcioprocentowy wynik uzyskały LPR oraz PSL. Po raz pierwszy – z wynikiem tuż poniżej progu znalazł się SLD.

KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII LUB UGRUPOWANIA POPARŁ(A)BY PAN(I) W WYBORACH DO SEJMU

	Late poll	3.IX.'01 PKW	9-11. VIII.'03	23-25. VIII.'03	6-8. IX.'03	4-6. X.'03	11-13. X.'03	25-27. X.'03	8-10. XI.'03	6-8. XII.'03	10-12. I.'04	5-8. II.'04	4-7. III.'04	1-4. IV.'04
Platforma Obywatelska Rzeczy- pospolitej Polskiej (D. Tusk)	12,25	12,68	15	16	15	16	15	20	21	20	26	24	29	33
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (A. Lepper)	10,28	10,20	9	10	10	7	12	13	13	16	16	23	23	24
Socjaldemokracja Polska (M. Borowski)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
„Prawo i Sprawiedliwość” (J. Kaczyński)	8,94	9,50	14	11	13	13	15	12	11	13	10	10	12	7
Liga Polskich Rodzin (R. Giertych)	7,51	7,87	13	12	9	11	10	11	11	9	10	12	8	5
Polskie Stronnictwo Ludowe – PSL (J. Wojciechowski)	9,35	8,98	9	9	12	8	8	7	9	8	7	5	6	5
Sojusz Lewicy Demokratycznej – SLD (K. Janik)	-	-	23	25	24	26	20	18	20	16	19	12	9	4
Unia Pracy – UP (M. Pol)	-	-	3	4	4	3	4	6	3	2	2	2	3	2
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Mamiński)	-	-	3	4	3	2	2	2	4	4	2	3	2	2
Unia Polityki Realnej – UPR (S. Wojtera)	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	2	2
Unia Wolności – UW (W. Frasyniuk)	3,19	3,10	6	4	3	5	5	3	3	3	3	4	2	2
Demokratyczna Partia Lewicy (A. Ciach)	-	-	-	-	-	-	0	1	0	0	0	1	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna (R. Jagieliński)	-	-	1	1	2	1	1	2	0	1	1	1	0	1
Zjednoczenie Chrześcijańsko- Narodowe – ZChN (J. Kropiwnicki)	-	-	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0
Polska Unia Gospodarcza (W. Komowski)	0,06	0,06	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0
Polska Wspólnota Narodowa (B. Tejkowski)	0,12	0,02	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (D. Kantorski)	-	-	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Polska Partia Socjalistyczna - PPS (Z. Puchajda)	0,11	0,10	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny (P. Sytek)	0,01	-	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0
Ruch Katolicko-Narodowy (A. Macierewicz)	-	-	-	-	-	-	2	0	0	0	1	1	0	0
Ruch Społeczny (K. Piesiewicz)	-	-	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Stronnictwo Demokratyczne – SD (A. Arendarski)	-	-	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Stronnictwo Konserwatywno Ludo- we – Ruch Nowej Polski (A. Balazs)	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inicjatywa dla Polski (A. Kamela- Sowińska)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Inne partie	0,96	0,85	1	1	2	2	2	2	0	3	1	1	1	2
Koalicja Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy”	41,51	41,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy	5,71	5,60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Na kartach umieszczono nazwy partii i koalicji wg kolejności alfabetycznej. Przy ich nazwach, w nawiasach podano nazwiska liderów. Prezentowane w tabeli wyniki preferencji odnoszą się do wszystkich uprawnionych do głosowania osób, które zadeklarowały „zdecydowanie” lub „raczej” gotowość wzięcia udziału w wyborach i które wiedziały, na jakie z wyszczególnionych na liście – lub inną niż wymienione partie zagłosować.

Wynik 0% poparcia dla partii oznacza, że elektorat tego ugrupowania może stanowić mniej niż 1% lub może kształtować się na poziomie 1% (po uwzględnieniu wyniku uzyskanego po przecinku i błędzie statystycznym)

Late poll – badanie zrealizowane przez TNS OBOP w dniu wyborów.

Wśród pozostałych ugrupowań, o które pytaliśmy po 2% wskazań uzyskały UP, KPEiR, UPR i UW. Jedna na sto osób deklarowała zamiar głosowania na DPL i PLD. Pozostałe partie, wymienione w badaniu wskazywane były przez mniej niż co setną

osobę. Zamiar głosowania na partie inne niż wymienione zgłaszało 2% respondentów.

Na podstawie powyższych wyników możemy stwierdzić, że w przypadku faktycznych wyborów, najwięcej głosów zdobyłaby w kwietniu Platforma Obywatelska (wg naszych szacunków zyskałaby nieco mniej niż jedną trzecią głosów). Druga pozycja przypadłaby Samoobronie, która mogłaby liczyć na około jedną czwartą głosów (i raczej nie więcej). Gwarantowane miejsca w Sejmie mieliby także przedstawiciele Socjaldemokracji Polskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości (uzyskaliby po około jednej dziesiątej głosów – przy czym, choć potencjał PiS wydaje się być większy – gdy spojrzeć na wyniki drugiego głosu, to możliwości nowej SdPI trudno na razie szacować). Pewni foteli w ławach sejmowych nie mogliby być natomiast przedstawiciele LPR a przede wszystkim PSL i SLD (od pewnego czasu obserwujemy spadek poparcia dla PSL, a zwłaszcza SLD) – w naszym badaniu wyniki tych partii oscylowały wokół progu wyborczego.

Trzeba jednak pamiętać o kilku aspektach, po pierwsze, że specyfika kampanii wyborczej wywiera silny wpływ na postawy wyborców i może przechylać szale zarówno na korzyść, jak i niekorzyść podmiotów ubiegających się o poparcie wyborców. Po drugie – obecnych wyników nie należy odczytywać bez kontekstu – wyników poprzednich, innych danych mówiących o nastrojach, mobilizacji i sympatiach ludzi, sytuacji bieżącej w kraju oraz – po trzecie – bez świadomości ograniczeń, jakimi obciążone są badania sondażowe. Analizując wyniki i zmiany poparcia dla partii należy brać pod uwagę wielkość błędu statystycznego, który przy tej wielkości próby (wyniki poparcia przeliczone zostały dla grupy osób liczącej $n=435$) wynosi 4,7% (oczywiście, im mniejsza frakcja, tym wielkość błędu mniejsza – np. przy pięcioprocentowym wyniku poparcia dla partii błąd statystyczny przy tej wielkości próby wynosi już 2%).

DAWNE A OBECNE ELEKTORATY

Jak w przeszłości zachowywali się w czasie wyborów potencjalni wyborcy z kwietnia roku 2004? Aby odpowiedzieć sobie na to pytanie zestawiliśmy deklaracje badanych dotyczące wyborów z 2001 r. z obecnymi deklaracjami wyborczymi.

Prezentowane w poniższej tabeli wyniki należy traktować z dużą ostrożnością ze względu na niewielkie liczebności.

DEKLARACJE DT. GŁOSO- WANIA W 2001 R.	DEKLARACJE WYBORCZE W KWIETNIU 2004 R.											
	Brak deklaracji głosowania	LPR	PO	PSL	PiS	Samo- obrona	SdPI	SLD	UP	UW	Inne	Niezde- cydowani
Nie głosowali	70	0	6	0	2	9	2	2	0	0	2	7
SLD-UP	36	0	16	3	2	7	15	4	1	0	8	8
AWSP	38	0	19	4	12	8	0	0	0	0	11	8
UW	34	0	27	4	4	0	4	0	11	8	0	8
Samoobrona	25	1	4	0	3	52	0	0	0	0	6	9
PiS	25	6	25	3	19	3	0	0	0	0	11	8
PSL	29	5	2	17	0	22	0	0	0	0	10	15
PO	13	4	60	0	6	4	0	0	2	0	3	8
LPR	27	42	0	0	4	15	0	0	0	0	0	12
Odmowa odp.	46	1	8	1	2	6	0	3	1	0	8	24
Nieletni w dniu wyborów	38	0	26	3	6	6	0	3	0	5	3	10

Dane w proc.

Ze względu na niewielkie liczebności wyniki należy traktować z dużą ostrożnością

Osoby, które nie uczestniczyły w poprzednich wyborach również teraz w zdecydowanej większości nie zamierzają iść do urn wyborczych, a spośród różnych partii politycznych relatywnie najczęściej wybierają Samoobronę i PO. Zamiaru uczestniczenia w wyborach nie zgłosiła również znaczna część osób, które podczas wyborów z 2001 r. nie miały jeszcze praw wyborczych. Pozostali najczęściej deklarowali zamiar poparcia PO. Przy partii tej została – jak wynika z deklaracji badanych – większość tych, którzy głosowali na nią podczas wyborów w 2001 r. Do elektoratu tego chętnie dołączali poza ludźmi młodymi także dawni wyborcy UW, PiS i AWSP, choć wyborcy UW i AWSP – a ponadto także koalicji SLD-UP – częściej niż inni w ogóle nie szliby do wyborów. Jednocześnie lojalność wobec swojego poprzedniego faworyta z wyborów 2001 r. bardzo rzadko obserwowaliśmy wśród dawnego elektoratu UW oraz koalicji SLD-UP (poza brakiem zamiaru głosowania elektorat UW teraz najczęściej deklarował zamiar głosowania na PO, natomiast elektorat SLD-UP, najczęściej przechodził do PO i SdPI), elektoratowi AWSP najbliższym jest teraz do PO i PiS. Pominąwszy brak deklaracji głosowania w najbliższych wyborach, dawny elektorat PiS niemal równie często wybierał dziś PO o co PiS, a dawny elektorat PSL – Samoobronę co PSL. W obu tych przypadkach

pozostanie przy swojej partii zgłaszało tylko około jednej piątej dawnych wyborców. Najbardziej lojalne są natomiast elektoraty LPR, Samoobrony oraz PO. Elektorat LPR w zdecydowanej większości składa się z dawnych wyborców tej partii, podobnie z Samoobroną (choć tutaj chętnie przechodzili dawni wyborcy PSL i LPR) oraz PO (przyciągnęła ponadto osoby, które trzy lata temu głosowały na UW, PiS i AWSP). Przy obecnych elektoratach SLD, UW, UP, PSL, a także PiS ich dawni wyborcy pozostawali stosunkowo rzadko, jednak to właśnie oni stanowią trzon obecnego ich elektoratu (za wyjątkiem elektoratu PiS, który przejął ponadto część dawnych wyborców AWSP, trochę z PO i innych partii). Nowopowstała Socjaldemokracja Polska Marka Borowskiego – jak wynika z deklaracji badanych – przyciągnęła przede wszystkim dawny elektorat SLD-UP, choć niewielkie zainteresowanie nią obserwować można także wśród tych, którzy w 2001 r. poparli UW oraz tych, którzy wówczas nie głosowali.

MANDATY

Poniższa tabela zawiera symulację podziału mandatów – na podstawie wyników poparcia dla partii uzyskanych w omawianym badaniu.

SYMULACJA PODZIAŁU MANDATÓW W NOWYM SEJMIE NA PODSTAWIE WYNIKÓW SONDAŻU ZREALIZOWANEGO PRZEZ TNS OBOP W DN. 1-4 KWIETNIA 2004 R.		
	Liczba mandatów	Odsetek mandatów
PO	191	41,52%
Samoobrona	135	29,35%
SdPI	49	10,65%
PiS	42	9,13%
LPR	21	4,57%
PSL	20	4,35%
Przedstawiciele niemieckiej mniejszości narodowej*)	2	0,43%

*) Podziału głosów dokonano przy założeniu, że przedstawiciele niemieckiej mniejszości narodowej uzyskają dwa mandaty. Różnica w liczbie mandatów przyznanych ugrupowaniom, które uzyskały tyle samo procent poparcia w badaniu, wynika z uwzględnienia rezultatu z miejscem po przecinku.

NIEZDECYDOWANI JAK GŁOSOWAĆ

Osoby niezdecydowane jak głosować – choć deklarujące zamiar uczestniczenia w wyborach – stanowiły 15%. Wynik ten nie odbiega znacząco od sytuacji z poprzednich miesięcy (liczba niezdecydowanych w styczniu i lutym wynosiła 20%, w poprzednim miesiącu – 15).

ELEKTORATY REZERWOWE

Wszystkie osoby, które zgłaszały zamiar uczestniczenia w wyborach i wiedziały jak by głosowały zapytaliśmy, jak zachowałyby się przy urnie wyborczej, gdyby popierana przez nie partia nie ubiegała się o miejsca w parlamencie. Partii rezerwowej nie wskazało trzech na dziesięciu pytanych – 16% nie potrafiło takiej partii wskazać, a 14% stwierdziło, że nie poparliby żadnej innej.

A GDYBY PARTIA TA NIE STRATOWAŁA, TO KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII BY PAN(I) POPARŁ(A)?

- WYNIKI WŚRÓD OSÓB, KTÓRE DEKLAROWAŁY GOTOWOŚĆ WZIĘCIA UDZIAŁU W WYBORACH I MIAŁY SPRECYZOWANE PREFERENCJE -

„Prawo i Sprawiedliwość” (<i>J. Kaczyński</i>)	15
Platforma Obywatelska Rzeczypospolitej Polskiej (<i>D. Tusk</i>)	11
Liga Polskich Rodzin (<i>R. Giertych</i>)	8
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (<i>A. Lepper</i>)	5
Unia Pracy (<i>M. Pol</i>)	5
Polskie Stronnictwo Ludowe (<i>J. Wojciechowski</i>)	5
Socjaldemokracja Polska (<i>M. Borowski</i>)	5
Sojusz Lewicy Demokratycznej (<i>K. Janik</i>)	4
Unia Wolności (<i>W. Frasyniuk</i>)	4
Ruch Społeczny (<i>K. Piesiewicz</i>)	1
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (<i>T. Mamiński</i>)	1
Ruch Katolicko-Narodowy (<i>A. Macierewicz</i>)	1
Partia Ludowo-Demokratyczna (<i>R. Jagieliński</i>)	1
Unia Polityki Realnej (<i>S. Wojtera</i>)	1
Polska Wspólnota Narodowa (<i>B. Tejkowski</i>)	1
Inicjatywa dla Polski (<i>A. Kamela-Sowińska</i>)	1
Polska Unia Gospodarcza (<i>W. Kornowski</i>)	0
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (<i>D. Kantorski</i>)	0
Demokratyczna Partia Lewicy (<i>A. Ciach</i>)	0
Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny (<i>P. Sytek</i>)	0
Polska Partia Socjalistyczna - (<i>Z. Puchajda</i>)	0
Stronnictwo Demokratyczne (<i>A. Arendarski</i>)	0
Stronnictwo Konserwatywno Ludowe – Ruch Nowej Polski (<i>A. Balazs</i>)	0
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe (<i>J. Kropiwnicki</i>)	0
inne	1
trudno powiedzieć	16
Żadna	14

Dane w proc.

Największymi elektoratami rezerwowymi dysponują PiS (15%) i PO (11%). Pozostałe partie uzyskiwały już wyniki jednocyfrowe. Relatywnie często, jako partia drugiego wyboru brana była pod uwagę: LPR (8%). Po 5% wyborców w drugiej kolejności wskazywało Samoobronę, UP, PSL i Socjaldemokrację. Po 4% osób wybierałoby SLD i UW.

POTENCJALNE PRZEŁYWY MIĘDZY ELEKTORATAMI

W poniższej tabeli przedstawiono deklaracje badanych dotyczące preferencji partyjnych i preferencji drugiego wyboru. Ze względu na niewielkie liczebności wyniki należy traktować z dużą ostrożnością (*celem umieszczenia poniżej danych procentowych przy charakterystykach elektoratów było umożliwienie łatwego porównywania proporcji i ułatwienie poruszania się po tabeli*).

AKTUALNE PREFERENCJE	II PREFERENCJA											
	LPR	PO	PSL	PiS	Samoobrona	SdPI	SLD	UP	UW	żadna	inne	Brak zdania
LPR	0	14	14	10	24	0	0	0	0	14	5	19
PO	2	0	6	36	6	7	1	3	6	10	9	14
PSL	11	37	0	5	5	11	5	0	0	16	5	5
PiS	13	36	3	0	13	0	0	0	3	7	6	19
Samoobrona	22	7	6	5	0	2	6	7	1	23	6	15
SdPI	0	30	5	2	0	0	12	12	7	9	7	16
SLD	0	0	6	0	6	33	0	11	0	11	11	22
inne	8	13	2	12	4	2	4	6	4	11	15	19

Dane w proc.

Ze względu na niewielkie liczebności wyniki należy traktować z dużą ostrożnością

PO

Elektoratowi PO najbliższą jest do PiS (w badaniu gotowość przekazanie głosu tej w partii – w sytuacji, gdyby PO miała nie stratać w wyborach – zadeklarowało 36% badanych). Pozostali rzadko wybierają inne partie (każda pozostała uzyskiwała w tej grupie wynik jednocyfrowy). Wśród osób zapowiadających głosowanie na PO, partii rezerwowej nie miał co czwarty.

Z deklaracji badanych wynika, że głosowanie na PO najczęściej rozpatrują wyborcy PSL (deklarację taką złożyło 37% badanych z tej grupy), PiS (36%) i SdPI (30%).

PiS

Bliscy Platformie Obywatelskiej potencjalni wyborcy PiS najczęściej – jak przed chwilą wspominaliśmy – skłaniali się ku PO (36%). Dopuszczali także – choć czynili

to już nieco rzadziej – możliwość poparcie LPR i Samoobrony (po 13%). O niepopieraniu żadnej innej partii poza aktualnie popieraną mówił co czwarty.

Również elektorat PiS może liczyć na głosy aktualnych wyborców PO (jako partię rezerwową bierze ją pod uwagę 36% pytanych). Poza elektoratem PO w kierunku PiS przychylnie spogląda także elektorat LPR (10%).

LPR

Wśród osób zapowiadających głosowanie na LPR 24% dopuściło możliwość przekazania poparcia Samoobronie. Pozostali relatywnie często wskazywali na PO, PSL (po 14%) i PiS (10%). Partii rezerwowej nie ma 33% elektoratu LPR.

Skąd LPR mógłby najłatwiej pozyskać wyborców? Głosowanie nań w drugiej kolejności dopuszczał elektorat Samoobrony (22%), a ponadto także PiS (13%) i PSL (11%).

PSL

Wśród osób, które zadeklarowały poparcie dla PSL i miały preferencje rezerwowe (osoby, które ich nie miały stanowiły 21%) najczęściej, jako partia drugiego wyboru wskazywana była PO (37%), a ponadto także LPR i SdPI (po 11%).

PSL mógłby natomiast liczyć przede wszystkim na pozyskanie głosów obecnego elektoratu LPR (14%).

SAMOBRONA

Potencjalnym wyborcom Samoobrony najbliższą byłoby teraz do LPR (22%). Rzadko kiedy skłaniali się ku innym partiom. Liczna grupa (38%) nie miała partii rezerwowej.

Gotowość głosowania na Samoobronę dopuszczali najczęściej wyborcy LPR (24%) i PiS (13%).

SOCJALDEMOKRACJA

Osoby zapowiadające głosowanie na Socjaldemokrację najczęściej skłonne byłyby poprzeć PO (30%), ponadto rozpatrywały także możliwość głosowania na SLD i UP (po 12%). O nieprzekazywaniu poparcia żadnej innej partii mówił co czwarty.

SdPI mogłaby liczyć przede wszystkim na głosy SLD (33%), a ponadto także PSL (11%).

SLD

Elektoratowi SLD najbliższej jest do SdPI (głosowanie na partię tę dopuszczało 33%); wyborcy ci dość często biorą także pod uwagę możliwość przekazania głosu UP (11%). Partii rezerwowej nie miał co trzeci potencjalny wyborca SLD.

Zasilenie szeregów elektoratu SLD stosunkowo najczęściej dopuszczały osoby zapowiadające głosowania na SdPI (12%).

GOTOWOŚĆ UCZESTNICZENIA W WYBORACH PARLAMENTARNYCH(a)

		DANE W PROC.					LICZBA OSÓB
		zdecydo- wanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydo- wanie nie	jeszcze nie wiem	
OGÓŁEM		32	25	14	24	5	943
PŁEĆ	mężczyźni	37	24	15	20	3	446
	kobiety	28	25	14	26	7	498
WIEK	18-24 lata	39	21	17	16	7	136
	25-34 lata	23	38	19	18	3	184
	35-44 lata	26	28	16	25	4	162
	45-54 lata	35	20	12	26	7	191
	55-64 lata	43	17	12	25	3	114
	65 i więcej lat	33	20	10	30	7	156
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	27	21	12	30	9	258
	zasadnicze zawodowe	30	26	19	21	4	256
	średnie i pomaturalne	34	27	13	23	4	304
	wyższe i licencjat	45	22	13	17	3	123
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	31	27	13	22	6	341
	miasta do 20 tys.	33	34	13	16	3	123
	miasta 20-100 tys.	26	20	15	32	8	190
	miasta 100-500 tys.	34	24	15	25	2	172
	miasta pow. 500 tys.	43	16	17	20	4	118
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	42	21	12	23	1	94
	prywatni przedsiębiorcy	35	31	9	20	5	38
	pracownicy administracji i usług	26	36	18	18	3	102
	robotnicy	27	26	15	28	4	122
	rolnicy	37	18	24	12	10	50
	gospodynie domowe	12	32	22	29	4	45
	emeryci	36	22	10	27	5	200
	renciści	32	14	7	37	11	72
	uczniowie i studenci	42	19	14	14	11	83
	bezrobotni	29	29	19	21	2	135

PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	34	26	11	23	7	505
	nieregularnie praktykujący	30	27	20	20	3	300
	niepraktykujący	31	18	16	33	2	136
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	37	36	7	19	3	123
	średnia	31	26	16	22	5	533
	zła	33	18	14	29	7	281
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	11	19	22	38	9	161
	raczej się nie interesują	26	29	13	25	6	321
	raczej się interesują	40	24	14	19	3	385
	bardzo zainteresowani	61	19	6	12	2	77
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	35	28	16	21	1	145
	centrolewicowe	41	22	15	21	1	79
	centroprawicowe	47	31	5	10	6	102
	prawicowe	44	27	8	19	2	192
	trudno powiedzieć	21	22	19	30	9	425
<i>a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 1-4 kwietnia 2004 r.</i>							

KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII LUB UGRUPOWANIA POPARŁ(A)BY PAN(I) W WYBORACH DO SEJMU RP?

- wyniki wśród osób, które zadeklarowały gotowość głosowania i miały sprecyzowane preferencje -

1.Centrolewica; 2.Demokratyczna Partia Lewicy; 3.Inicjatywa dla Polski; 4.KPN-OP; 5.KPEiR; 6.LPR; 7.PLD; 8.PO; 9.PPS; 10.PUG; 11.PWN; 12.PSL; 13.PiS; 14.Ruch Katolicko-Narodowy; 15.RS; 16.Samoobrona; 17.Socjaldemokracja Polska, 18.SLD; 19.SD; 20.SKŁ-RNP; 21.UPR; 22.UP; 23.UW; 24.ZChN; 96.inne(a,b)

		DANE W PROC.																		LICZBA OSÓB		
		1	2	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	17	18	21	22	23	24		96	
OGÓŁEM		0	1	2	5	1	33	0	0	0	5	7	24	10	4	2	2	2	0	2	435	
PŁEĆ	mężczyźni	0	0	1	4	1	36	0		1	3	7	26	9	4	2	3	0		3	231	
	kobiety		1	3	5	0	30		1		6	7	22	11	5	1	2	3	1	1	204	
WIEK	18-24 lata	1					45		2		4	10	17	1	8	3	3	5			72	
	25-34 lata		2		3		31				2	3	42	13	1	1	1	1		1	91	
	35-44 lata			4	4		40			2	4	10	15	13	3	2	4				68	
	45-54 lata				4	2	31	1			7	3	26	12	2	3	4				6	85
	55-64 lata			4	6		25				5	15	19	11	2	4	2			1	3	50
	65 i więcej lat		2	5	14		25				5	6	19	8	10				3	2	2	68
	podstawowe	1	1	5	7	0	22		2		4	9	30	1	8		4	4	1	0	97	
	zasadnicze zawodowe			1	5	1	18			1	7	8	45	8	3		2			0	110	

II PREFERENCJA, GDYBY POPIERANA PARTIA NIE STARTOWAŁA W WYBORACH DO SEJMU RP

- wyniki wśród osób, które zadeklarowały gotowość głosowania i miały sprecyzowane preferencje -

1.Centrolewica; 2.Demokratyczna Partia Lewicy; 3.Inicjatywa dla Polski; 4.KPN-OP; 5.KPEiR; 6.LPR; 7.PL D; 8.PO; 9.PPS; 10.PUG; 11.PWN; 12.PSL; 13.PiS;
14.Ruch Katolicko-Narodowy; 15.RS; 16.Samoobrona; 17.Socjaldemokracja Polska, 18.SLD; 19.SD; 20.SKL-RNP; 21.UPR; 22.UP; 23.UW; 24.ZChN; 95.żadna; 96.inne; 97.trudno powiedzieć(a,b)

		DANE W PROC.																				LICZBA OSÓB				
		1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14	15	16	17	18	21	22	23		25	96	97	
OGÓŁEM		0	0	1	0	1	8	1	11	0	1	5	15	1	1	5	5	4	1	5	4	14	1	16	435	
PŁEĆ	mężczyźni	1	0	1		0	10	1	12	0	0	5	16	1	2	5	4	5	1	3	3	17	1	13	231	
	kobiety	0	0		0	2	6		11	1	1	5	15	1		6	5	2	1	8	4	11	1	19	204	
WIEK	18-24 lata	2		1			5		11		3	5	8	2		4	6		1	10	3	14	1	24	72	
	25-34 lata		1				7		12	1		1	11			4	4	6	0	4	6	20	1	21	91	
	35-44 lata		1				11	4	12	2		3	18	1	2	3	4	3	1	9		13	2	10	68	
	45-54 lata			1			3	8	1	8		1	5	20	1	3	3	6	6	1	2	6	11	1	15	85
	55-64 lata					2	8		17			4	19			3	6	4		1	3	16	1	14	50	
	65 i więcej lat	1		1	0	2	11		10			12	17	2	2	15	1	2		5	3	8	2	7	68	
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	2		1		2	9		11	1	2	8	6	0		11	6	3		3	3	17	1	15	97	
	zasadnicze zawodowe		1			2	17		11		0	6	12	2	1	6	3	2	0	6	1	16		14	110	
	średnie i pomaturalne	0		1	0		5	2	11	1		2	20	1	1	3	5	4	1	6	3	11	3	21	156	
	wyższe i licencjat		1			1	1		14			3	22		2	2	6	8	1	6	9	13	1	10	72	
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś			1		1	10		14	1	2	7	11	1		5	2	5	1	5	4	19	1	11	159	
	miasta do 20 tys.	1	1			1	6	2	16			4	11			6	7			11	2	9	1	23	68	
	miasta 20-100 tys.			1	0	3	13	3	7	2		5	10	2	2	8	7	6		1		10	1	19	67	
	miasta 100-500 tys.	2					8		7				25	1		1	8	3	2	4	5	15	1	18	79	
	miasta pow. 500 tys.		1	1			1		11			7	23		6	7	2	3	1	5	7	8	2	14	61	
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści					2			19			3	23		4	1	5	9	2	5	3	13	0	8	52	
	prywatni przedsiębiorcy			4			13		10			5	27							5	13	23		19	19	
	pracownicy administracji i usług		1				3		12			2	8			4	3	2	3	7	10	8	6	30	53	
	robotnicy					2	19	7	9	2			10		3	12	5	3	1	5	5	16		4	48	
	rolnicy						19		8			12	26					3				2		29	25	
	gospodynie domowe						11						18	8			3	5		15		21		18	16	
	emeryci	0		1	0	1	7		10			11	19	1	2	11	3	2		4	4	12	2	10	93	
	renciści			4		4	16		19			2	8	2		10	4			2		7		24	25	

	uczniowie i studenci	4				4	10		5	8	4			3	11			4		15	31	43			
	bezrobotni		1			2	7	12	2	1		16	1	1	6	8		7	1	23	12	63			
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	1	0	0	0	1	12	11		1	7	13	1	2	6	4	4	0	4	3	11	1	18	240	
	nieregularnie praktykujący	0		1		1	4	1	14	1		4	22	0	1	4	5	1	0	8	4	13	0	15	131
	niepraktykujący		1			1	3	4	8			10			4	8	5	3	4	5	29	3	11	63	
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	0				1	5	13		3	7	14	1		10	7	2	6	4	12	3	13	79		
	średnia	1	0	0	0	1	7	1	10	1		5	18	1	2	5	3	2	1	5	4	16	1	15	241
	zła		1	1		2	13	12		0	3	10			9	5	4		5	3	10		20	113	
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	2				10				9		4		9		4		10		14	2	37	22		
	raczej się nie interesują		1	1		1	4	1	12	1		5	9	2	1	5	3	3		6	6	18	2	18	132
	raczej się interesują			0	0	1	10	1	13	1	1	5	19	0		6	6	3	0	5	2	12	1	13	222
	bardzo zainteresowani	3				2	13	1	8			21		6	1	3	8	5	1	4	11	1	13	58	
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	0	1			1	6	2	11		1	4	3		5	8	15		9	1	16	2	14	78	
	centrolewicowe		1			2		4	17			3	13		4	9	2		2	7	14	3	18	42	
	centroprawicowe			1			9	11			6	27		5	5	4	1	3	2	2	12	2	11	69	
	prawicowe	1		1		2	12	13			4	20	2		4	2		1	5	3	12	1	16	124	
	trudno powiedzieć			1	0	1	9		9	2	2	6	12	1	1	7	3	2		6	5	15	0	18	122

a Braki wyszczególnionych w opisie tytułu tabeli kolumn oraz puste komórki w tabeli danych oznaczają, że w badanej zbiorowości dana kategoria nie została wskazana przez żadną z osób.

Zera występują w sytuacji, gdy kategoria została wskazana - w badanej zbiorowości - przez liczbę osób stanowiącą mniej niż 1%.

b Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 1-4 kwietnia 2004 r.